

was Zweeds nieuwsagent betreffende Zwitserland en naburige landen'. Deze misschien wat overdreven aandoende consequente annotatie is echter niet te vinden bij een aantal andere personen. Daar wordt de gebruiker van dit deel niet ingelicht over de personen in kwestie of wordt hij op een vrij willekeurige plaats verwezen naar andere plaatsen in dit deel of in een van de voorafgaande delen. Als eerste voorbeeld de 13 brieven van Paulus Pels (het register van brieven geeft maar 12 brieven, briefnummer 3853 wordt daarin niet vermeld). Alleen bij de zesde brief (nr. 3792) wordt geannoteerd: 'Paulus Pels was Staats agent in Dantzig'. Bij de andere brieven wordt over de afzender niets gezegd, terwijl men uit de brieven zelf moet opmaken, dat diens zoon Pieter Pels in 1638 Grotius secretaris was. Een ander voorbeeld vormen de twee brieven van en aan Christian Cassius (1609-1676), die hoogleraar aan de universiteit van Lund is geweest. In een van de twee brieven wordt verwezen naar een noot in deel V, waar echter alleen wordt vermeld, dat Cassius tijdens zijn studie te Parijs bij Grotius woonde en in 1633 als student te Leiden werd ingeschreven. Een wat grotere eenvormigheid op dit punt zou te wensen zijn en zou de toch al tot grote dankbaarheid verplichte gebruiker van deze brievenuitgave nog meer verplichten aan de directeur van het Grotius Instituut en zijn medewerkers.

C. S. M. Rademaker

J. P. van der Voort, *De Westindische plantages van 1720 tot 1795. Financiën en handel* (Eindhoven: Drukkerij de Witte, 1973, 367 blz., f 32,10; proefschrift te verkrijgen bij de auteur, Amalia van Solmslaan 6, Vlaardingen).

The economic policy of the Republic towards the Dutch West Indian plantation-colonies was in some respects a classic example of mercantilism. It was expressly formulated in the Surinam *octrooi* of 1682, and it was maintained unflinchingly over a century later - at a time when Spain, France and England were liberalising their colonial policies - when the States of Holland affirmed in a resolution of the 16 May 1788:

dat als een vasten grond en onwrikbaar beginsel diende aangenomen te worden, dat de Handel van de colonien geheel in handen van de Ingezetenen van den Staat behoort te blijven, met zoo weinig uitzonderingen als de natuur van de zaak toelaat, zoo dat de Producten van de Colonien geen andere Markt hebben dan het Moederland, en alle de benodigheden van de Colonisten hun door de Ingezetenen moeten worden aangebragt.

However, if the Republic, like seventeenth-eighteenth century France and England, strove to lay restrictions on its own colonial trade and shipping, it followed a completely different policy in allowing foreign colonial commodities to enter the Republic on payment of very moderate duties; whereas France and England erected very high tariffbarriers to keep out foreign colonial goods or else excluded them *in toto*. The Dutch West-Indian planters, and their agents and creditors in the Netherlands, never formed - nor could they ever form - a 'West-India interest' with powerful political 'clout', such as operated in England.

Despite the competition which they always had to endure from massive foreign imports of sugar, coffee, cocoa, tobacco and other tropical products into the home-country, the Dutch West-Indian plantations did enjoy periods of considerable development and prosperity in the first three-quarters of the eighteenth century. In 1713, Surinam could count 171 sugarplantations, and a few for other crops. In 1737 the total number of plantations, including those for sugar, coffee, cocoa etc, had risen to some 400, and in 1742 to about 500. This expansion naturally sparked a great increase in the slave-trade, most of the slaves

being bought on credit. In 1713 Surinam had a total of about 12,000 slaves of all ages, and in 1738 more than 40,000 over the age of twelve. The development of Bernice, Demerary, and Essequibo was not so spectacular, but picked up after 1732 for the first named. Demerary and Essequibo owed their somewhat later development primarily to the efforts of Laurens Storm van 's Gravensande, rightly termed 'by far the ablest administrator who ever had to deal with the Guianas', and who was directly connected with them from 1738 to 1772. English planters from the overcrowded Caribbean islands emigrated to these two regions in considerable numbers, forming a majority of the white population by 1753.

Despite the impressive development of the Dutch Guianas, it could not satisfy the demands of the staple-market in the Netherlands. The Dutch sugar-refineries, which exported 15/16 of their refined sugar and syrup, received, only 1/3 of their needs from the Dutch West-Indies. The balance came chiefly from France, and to a lesser extent from England. Sugar, coffee and indigo from the French West-Indies for the markets of North East Europe had originally been shipped mainly from Bordeaux to Amsterdam and Rotterdam for redistribution; but by 1750, Hamburg had drawn ahead of the two Dutch entrepôts. The author suggests, no doubt rightly, that the desire of the merchant-financiers in the Republic to get back some of the entrepôt-trade in colonial products which they were losing to Hamburg, was a motive for them to advance large-scale loans to the planters of Surinam, Essequibo, and Berbice. These planters had not got the resources to finance further expansion of their plantations or to buy larger numbers of slaves. Slaves which cost 250 guilders a head in 1718 were being sold for 500 in 1787.

From 1753, beginning with the famous merchant-banking firm of Deutz at Amsterdam, the planters took up mortgage-loans provided by the merchant-financiers in the Republic. The persons interested in this type of business established so-called 'negotiations' for this purpose, a kind of company for lending money. They got the money from debenture-loans, and the plantations of the West-indian planters were securities for these loans. The practice flourished chiefly between 1765 and 1773, when the Amsterdam financial crisis broke out. The author describes in great detail exactly how the system worked (or failed to work), together with its repercussions on the financing of the slave-trade with West-Africa, which was mainly in the hands of the Zeelanders, whereas the creditors of the planters were mostly Amsterdammers.

Van der Voort estimates that upwards of 69 million guilders were issued for plantation-loans in the period 1753-94, more than 83% of this sum being done through Amsterdam firms and houses. For reasons carefully analysed by the author, including Dutch involvement in the American War of Independence, greatly increased coffee production in the French Antilies, conflicts between Hollanders and Zeelanders, etc, the system ended in a resounding failure, and the debenture-holders suffered great losses. It seems virtually certain that before 1800 they had got back no more than a quarter of their capital, although it should have been redeemed completely by that time. On the other side of the Atlantic, the planters saw their plantations pass into the hands of their overseas creditors, more especially in Surinam. These new owners did not settle there but remained absentee-proprietors, thus inaugurating the era of plantation-administrators, who from Paramaribo sometimes managed scores of plantations for overseas-owners.

The book is unavoidably technical in parts and thus intended for the specialist rather than the general reader. But it is a most valuable contribution to the history of colonial financial theory and practice. It has twenty useful appendixes, two rather inferior maps, and a very valuable list of plantation-loans, arranged alphabetically (269-323).

C. R. Boxer

RECENSIES

G. W. Huygens, *Hendrik Tollens. De dichter van de burgerij. Een biografie en een tijdsbeeld* (Rotterdam-'s-Gravenhage: Nijgh & Van Ditmar, 1972, 305 blz., f 57,50).

Weinig lezers van de *NRC* zullen de wijzigingen die het redactioneel beleid van hun lijfblad de laatste jaren heeft ondergaan negatief beoordelen. Het zou me echter niet verbazen als hun aantal overtroffen werd door hen die het betreuren dat zij blijkbaar voortaan verstoken zullen blijven van de beschouwingen die de neerlandicus G. W. Huygens zo nu en dan mocht wijden aan figuren uit onze oudere, meest negentiende-eeuwse letterkunde, wier artistieke betekenis weliswaar meestal zeer gering was, maar die historisch gezien vaak lang niet onbelangrijk zijn. De verdienste van Huygens was, dat hij, waar een literaire rehabilitatie niet mogelijk was, die ook niet forceerde, maar er vaak wel in slaagde door zijn bijzondere historische benadering belangstelling voor zijn schrijvers te wekken.

Deze kwaliteiten vindt men terug in het boek over Tollens: niet alleen dat de bewonderde 'volksdichter' (volk = het Nederlandse volk) als mens en als poëet interessanter is dan zijn reputatie - of misschien nu zijn onbekendheid - doet verwachten, maar de lectuur van Huygens' studie heeft althans bij mij de wens doen opkomen de omslag van 'de 18e eeuw' naar 'Biedermeier en Victoria' eens nader te bekijken. Huygens stelt zich uitdrukkelijk op een zuiver 'cultuur-historisch standpunt', beproeft geen 'moderne literair-esthetische benadering' (11), bij welke verklaring hij zelf aantekent: 'Zo is dit dus in zeker opzicht een ouderwets boek geworden'. Dat is juist. Maar men moet er niet aan denken wat een 'close-reader' of structuralist gewrocht zou hebben.

Huygens' biografie (en tijdsbeeld) van de Rotterdamse dichter Hendrik Tollens (1780-1856), volksdichter bij uitstek door zijn naar kwantum geweldig oeuvre van huiselijk dicht en onacht en zijn expressie van vaderlandsliefde in epen (Nova Zembla met regels als 'En Nova Zembla hoort de psalmen van Datheen...', Hier houdt de spreker stil - hij snikt, hij kan niet meer...') en liederen (Wien Neêrlands Bloed) is de eerste levensbeschrijving na ds Schotels *Tollens en zijn tijd*, verschenen in 1860, het jaar waarin in Rotterdam's dichters standbeeld in tegenwoordigheid van koning, prins Frederik en verscheidene ministers onthuld werd. Schotels boek was trouwens óók een monument voor de nationale instelling die de dartele patriotse jongeling van de jaren 1790 geworden was: een hagiografie (aldus Huygens) die in de eerste plaats dichtwerk en samenvattingen geeft met daaromheen feiten uit Tollens' leven, en dat alle zeer kies geselecteerd. Ofschoon als levensschets en tijdsbeeld mislukt (zie Van Vlotens recensie 'Tollens en zijn ongeroepen levensbeschrijver', *De Nederlandsche Spectator*, 22 september 1860, 300-330) is Schotels boek nog steeds van belang door de contemporaine reacties op het werk van Tollens die het geeft en daardoor voor begrip van diens geweldige reputatie.

Maar voor het overige is Huygens' studie nu wel de definitieve biografie geworden waarbij evenwel Busken Huets 'Tollens' in *Litterarische Fantasien en Kritieken*, VI, 97-200 niet gemist kan worden, al was het maar om passages als '(Hij geeft categorieën van dingen en beelden:) Hem lezend, blijft men zich in eene wereld van klassen en algemeenheeden bewegen; en zelfs wanneer hij een bepaald tijdvak of eene bepaalde handeling op het oog heeft, ontbreekt den individueelen stempel' (*ibidem*, 132). Dit citaat zegt meer over Tollens' neo-classicisme en vreemd zijn van echte romantiek, ook al was hij gevoelig en zelfs wel sentimenteel, dan de verspreide passages die Huygens aan de plaats van de dichter ten opzichte van Aufklärung en Romantiek wijdt.

Maar ook Huet zag Tollens teveel zoals hij geworden was; en juist op dit punt onderscheidt zich Huygens gunstig van zijn beide voorgangers. Hij legt de nadruk in zijn boek